List 22. **NOVICE** Tečaj L.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 27. maja 1892.

Politiški oddelek.

Polkovni jezik in slovenščina.

Vojno ministerstvo je nedavno izdalo ukaz, da slovenščina pri koroškem polku št. 7. zanaprej ne bode več polkovni jezik. Ta naredba se utemeljuje s tem, da je pri polku jedno deset odstotkov Slovencev, ki pa tudi nemški razumejo.

Gotovo je vsacega zavednega Slovenca neprijetno dirnil ta ukaz, ki je za koroške Slovence zares osodepolen. Vojno ministerstvo je gotovo bilo popolnoma napačno poučeno, ko je izdalo omenjeni ukaz. Drugače si ne moremo misliti od vojnega ministra feldcajgmajstra Baura, da bi kaj tacega zaukazal. Vsaj se baš ta minister dosti bolj ozira na nenemške narodnosti, nego se je prednik njegov. Nekoč je v delegaciji posebno naglašal, da bode gledal, da se vsi častniki priuče polkovnega jezika. Nedavno je zopet odredil, da se pri vzprejemu v nekatere vojaške učilnice ne bode več tako strogo zahtevalo znanje nemščine in bodo Nenemci smeli v materinščini napravljati vzprejemne izpite.

Da bi pri koroškem polku bilo samo deset odstotkov Slovencev, to ni in ne more biti resnica. Po oficijalnem izidu ljudskega številjenja je na Koroškem 110.000 Slovencev, torej tretjina vsega prebivalstva. Pomisliti je pa tudi treba, da izmej Slovencev mnogo več mladenčev vzamejo v vojake, nego pa izmej Nemcev, ker planinski Nemci so močno gušasti (krofasti) in zatorej niso sposobni za vojake. Iz tega je razvidno, da je v koroškem polku gotovo do 40 % Slovencev.

Ravno tako neresnična je pa tudi trditev, da vsi slovenski vojaški novinci tudi dovolj nemški znajo. Iz tega, da se po koroških šolah tako na široko uči nemščina, še nikakor ne sledi, da še potem otroci, ko dovrše šole res nemški znajo. Nekaj nemških besed razumejo, ko ostanejo iz šole, ali predno pa pojdejo v vojake se pa jim že ta nemščina že davno izkadi. Sicer je pa treba s tem računati, da se Slovenci poganjajo za čisto slovenske šole in bode torej vedno več tistih, ki nemško ne bodo znali.

Da bode pa izvežbanje vojakov trpelo, če častniki velikega dela vojakov svojega polka ne bodo dobro razumeli, je prav lahko umljivo. Zaradi tega smo pa lahko prepričani, da bi vojaška uprava nikdar ne bila izdala tega ukaza, ko bi bila prav poučena, kajti o tem smo preverjeni, da vojno ministerstvo ne bode opravljalo agitacije proti nobeni narodnosti.

Od kod prihajajo napačna poučila vojni upravi in in kak namen da imajo, ni težko uganiti. Koroški Nemci so napeli vse žile, da bi preprečili slovenske šole. Znano je, da se je občina šentjakobska v Rožni dolini po trinajstletnem boji priborila slovensko šolo. Nemci porabili so vsa mogoča sredstva, da bi se slovenska šola preprečila. Ko je že šola bila dovoljena od učnega ministerstva, so še agitovali in ruvali proti njej. Šentjakobsko občino hoče posnemati več druzih občin in res je deželnemu šolskemu svetu došlo že lepo vrsto prošenj za slovenske šole, ki so se z nekim ničevnim predlogom zavrnile.

Koroški Nemci pa vedo, da te slovenske občine ne bodo sedaj mirovale, temveč prihajale bodo tako dolgo nove prošnje, da bodo morali jim ugoditi, če ne v Celovci pa na Dunaji. Prebivalstvo se tudi ne da več slepiti s frazo o potrebi nemškega jezika, temveč zahteva svoje pravice. Tujec, ki pa ima mej Slovenci kaj opraviti, naj se pa nauči našega jezika ali pa najame in plača tolmača.

Ukaz vojnega ministerstva bi pa jako prav prišel našim nasprotnikom v boji proti slovenskim šolam. Rekli bi, da je nemščina že zaradi tega potrebna, da bodo slovenski sinovi mogli izhajati pri vojakih. Že sedaj se je agitovalo proti slovenskim šolam s tem sredstvom, v bodoče bi se še ložje. Zaradi tega je pa treba, da to sredstvo kmalu jim izrujemo iz rok. Naši poslanci naj storé potrebne korake, da se ukaz vojnega ministerstva prekliče, ali se pa stvar drugače za Slovence ugodno vravna.

Po našem mnenji ni neobhodno potrebno, da se omenjeni ukaz razveljavi. Če višji krogi uvidijo, da koroški polk, mora biti nemšk, naj pa bo. Ali v tem slučaji mi moramo zahtevati, da se iz slovenskih občin ne bodo vojaki jemali k temu polku, temveč k kakemu slovenskemu polku oziroma lovskemu bataljonu, za koroški polk naj se pa kje mej Nemci poišče nadomestilo. Če tudi nemške Kočevarje jemljo k koroškemu polku, ne bodemo nič ugovarjali. Če so dolgo polnili Primorci in tudi Kranjci koroški polk, zakaj bi sedaj slovenski Korošci ne mogli služiti pri kakem slovenskem polku.

Pri tem urejevanji pa moramo odločno zahtevati, da vsi vojaški novinci iz večinoma slovenskih občin imajo služiti pri slovenskem polku, nikakor se pa ne smemo udati, da bi Nemci služili pri nemških in Slovenci pri slovenskih polkih, kajti bati bi se bilo, da bi takoj vsacega Slovenca, ki razume par nemških besed vtakniti v nemški polk.

Malo neprilično bi res bilo, ker bi iz jednega okraja jemali vojaške novince k več polkov. Ali to nas ne sme od naše zahteve odvrniti. Vsaj tudi sedaj pri novačenji jemljo novince v razne polke, ta pride v kak topniški, oni v kak konjiški polk i. t. d. Sicer se pa omenjeni nepriliki tudi lahko odpomore. Na Češkem vlada kaže nekako veselje za razdelitev okrajev po narodnostih, naj bi zvesta temu načelu še na Koroškem to izvedla. Deželne meje pa pri tem niso prav nobena ovira, vsaj že tudi sedaj jemljo k 97. polku vojake s Kranjskega in Primorskega.

Po našem skromnem mnenji bi bila taka rešitev stvari še ugodnejša za nas Slovence, nego bi pa minister preklical omenjeni ukaz. S tem bi bil storjen velik korak k našemu glavnemu političnemu smotru.

Nikakor pa ne predpisujemo poslancem, kaj naj ravno dosežejo, temveč stvar prepuščamo njih razsodnosti zanašajoč se, da jo bodo uredili v korist slovenskemu prebivalstvu na Koroškem. Tudi tega jim ne predpisujemo, ali naj se obrnejo sami do vlade, ali pa sprožijo stvar v državnem zboru ali pa v delegaciji. Po naših mislih se dá stvar obravnavati tukaj in tam. Madjari tudi vojaške stvari obravnavajo v državnem zboru in to je gotovo v korist parlamentarizmu. Le v naši državni polovici se je nekako utrdila misel, da take stvari spadajo le pred delegacije. Baš pri tej stvari ni udeleženo le vojno ministerstvo. Ta ukaz bi delal uviro izvršitvi narodne jednakopravnosti, to je izvršitvi ustave. Za izvršitev ustave pa ima v prvi vrsti skrbeti avstrijska vlada. Zatorej bi ne bilo napačno, da jo naši poslanci opomnijo, da stori potrebne korake pri vojni upravi, posebno pa, da preskrbi, da bode vojna uprava v tej zadevi prav poučena. Sedaj pa končamo naš članek, polagajoč našim državnim poslancem še jedenkrat to stvar na srce in pričakujoč, da se njih modrosti in odločnosti posreči kmalu uničiti veselje naših nasprotnikov povodom tega ukaza.

Z Dunaja 22. maja. (Izv. dop.)

V poslanski zbornici se vrši te dni prvo branje o vladni predlogi zastran vrejenja valute. Bistvene določbe te predloge so vam znane. Ž njo se hoče v Avstriji vvesti zlata veljava.

Če ta predloga obvelja, imeli bodemo v Avstriji zlat, srebrn, niklen in bronast denar. Zlati cekini se bodo kovali po 20 in 10 kron, srebrni denar po kroni in pol krone, nikleni po 20 in 10 beličev (vinarjev) in bronasti pa 1 in 2 beliča. Krona kot denarna jednota bode veljala pol današnjega goldinarja in bode imela 100 beličev (vinarjev).

Ko se nova veljava popolnoma izvede, kateri bode podlaga zlato, bodo se večja plačila v privatnem prometu morala izvrševati le v zlatu, kajti nikdo se ne bode mogel siliti, da za plačilo vzame več nego za 50 kron srebrnega, za 10 kron niklenega in za 1 krono bronastega denarja. Državne blagajnice bodo pa vendar srebro jemala v plačilo v vsaki množini.

Poleg omenjenih denarjev se bodo še nadalje kovali c. kr. cekini in pa Marije Terezije tolarji v dosedanji obliki kot trgovski denarji.

Sedanji denar pa najedenkrat ne zgine iz prometa, temveč se bode polagoma zamenjaval. Kdaj da nova zlata veljava izključno obvelja, se bode pozneje določilo.

Da bode v bodoče tudi papirni denar, je gotovo. kaki bankovci se bodo izdali, določilo se bode še pozneje. Toliko papirnega denarja pa ne bode, kakor ga je sedaj, ker v bodoče bode moral ves papirni denar biti založen z zlatom, to je na Dunaji bodo morali imeti spravljenega toliko zlata, kolikor se pošlje papirnega denarja mej svet. Sedaj pa bankovci niso popolnoma založeni.

Vsa ta prememba se bode vršila le polagoma, ker država ne more nakrat nakupiti dovolj zlata. Ta določba, da se naenkrat ne vpelje zlata veljava, je pa vzbudila precejšnjo nevoljo v židovskih krogih. Državnozborska levica, ki zastopa v prvi vrsti židovske koristi, je bila sprva za novo veljavo jako navdušena, sedaj je pa že izgubila vse navdušenje, ko ve, da se izplačevanje v zlatu le polagoma vvede.

Židje so od denarne premembe pričakovali velikega dobička. Pokupili so bili skoro vse zlato, da bi ga država od njih morala jako drago kupiti. Ko je pa finančni minister sklenil le polagoma zlato kupovati, kako mu bode ravno ugajala cena, je pa židom naklepe spridil. V promet vedno prihaja novo zlato, in vsega bi za dolgo ne mogli pokupovati in tudi kupljenega zlata ne držati v svojih krempljih. Govori se, da bodo nekateri židje imeli velike izgube, ker država nakrat ne vvede zlate veljave.

Vpeljavo zlate veljave je finančni minister utrjeval s tem, da se cena srebra preveč menja, da toraj naš denar nima stalne vrednosti, kar ovira našo trgovino. Vlada si od zlate veljave obeta velike koristi, mi le želimo, da bi se ne motila.

Politični pregled.

Državni zbor. — Gosposka zbornica pričela je svoje novo zasedanje dne 23. t. m. V svoji prvi seji je mej drugim vsprejela tudi poslanske zbornice predlog, da je v Dalmaciji imenovati stalne okrajne šolske nadzornike in je volila posebno komisijo, ki bo pretresavala vladne predloge glede uravnave denarne valute.

V poslanske zbornice seji dne 18. t. m. odgovarja najprve ministerski predsednik grof Taaffe na več interpelacij, mej temi na ono posl Spinčiča zaradi napadov na hrvatske kmetske fante v Višnjanu dne 8. decembra. Grof Taaffe opisal je dotični napad kot navadni gostilniški pretep, kar pa v istini ni bilo Na to nadaljevala se je razprava o dunajskih prometnih predlogah. Posl. dr. Lueger pravi, da nikakor ne gre graditi parnega tramwaya po najlepših delih dunajskega mesta. To bi prouzročalo Dunaju prevelik nemir. Posl. dr. Vašaty trdi, da so predloge o prometnih napravah narejene površno. Govornik nasprotuje dunajskim zahtevam za to, ker je tudi Dunaj sovražen češkemu narodu in niti potrebne češke ljudske šole ne ustanovi. Tudi način, na kateri vlada zahteva take svote, zdi se mu neumesten Predlagane nove železnice so popolnoma nepotrebne. Ko bi bila levica v opoziciji bi tudi nasprotovala tem predlogam. Vlada pomaga naj raji revnemu ljudstvu na Češkem nego, da meče milijone proč. V Avstriji, pravi konečno govornik je sedaj jako slabo gospodarstvo in sedanja večina poslanske zbornice pala bo kmalu z vlado vred. Posl. Schneider razmotrava denarne razmere glede dunajskih prometnih naprav in se tolaži z mislijo, da se bode na prid ljudstva enkrat konfiskovalo tudi židovsko imetje. Ko je še poročevalec odgovarjal na posamezne ugovore se je glasovalo in vladna predloga vsprejela se je neizpremenjeno v drugem branji. — V davkarski odsek voli se mesto posl. Vošnjaka posl. Robič. — Posl. dr. Ferjančič in tovariši interpelujejo pravosodnega ministra zaradi ravnopravnosti slovenščine pri vseh sodiščih, v katerih okoliših prebivajo Slovenci. Povod interpelaciji dalo je c kr. deželno sodišče ljubljansko, ki je na neko slov. tožbo nemški odgovorilo.

V seji dne 21. t m. odgovarjajo najprve ministerski predsednik deželnobrambovski minister in trgovinski minister na interpelacije. Glede posl. dr. Gregorca interpelacije o sestavi ptujskega okrajnega zastopa pravi grof Taaffe, da se mu ne zdi potrebno in tudi ne umestno zadeve nadalje preiskavati in zatrjuje, da je c kr. namestništvo pravilno postopalo v vseh slučajih. Posl Spinčič predlaga, da naj se prične razgovor o zadnjem ministrovem odgovoru na njegovo interpelacijo o razmerah isterskih Predlog se odkloni. Posl. dr. Laginja in tovariši vprašajo ministerskega predsednika zaradi občinskih volitev v Višnjanu. Posl. dr. Gessmann interpeluje zaradi iztiranja pisatelja Jerale iz Gorice. Na to prične se razprava o vravnavi denarne valute. Posl dr. Laginja nasprotuje upeljavi zlate veljave. Vlada misli, da se bode na ta način blagostanje ljudstva povzdignilo, a to ni res. Tudi Italija, Grško in Portugalsko imajo zlato veljavo, a vender njih gospodarske razmere niso v najboljšem stanu. Naš sedanji denar je dober, le premalo ga je. Denar seveda naj bi se ne porabljal v vojaške namene, temveč obračal naj bi se v gospodarsko blaginjo ljudstva, gradile naj bi se namreč železnice, kanali in regulirale naj bi se reke. Pomisliti je treba, kaj bi bilo v slučaji vojne. Takrat se ne bode vprašalo po zlati veljavi, ampak po ljudeh. Temveč bo teh, tem trdneja bo Avstrija. Treba je torej skrbeti najprve za zadovoljnost ljudstva, kajti le če se bode temu dalo kar mu gre, le takrat mogoče bode se v slučaji vojne sklicevati na njegovo avstrijsko srce in zahtevati od njega, da gre v boj za državo. Posl. Javorski, predsednik poljskega kluba, izjavlja v imenu kluba, da je vravnave valute potrebna in da je tudi čas za njo v sedanjih razmerah ugoden. Vender pa misli poslanec, da se stvar prav hitro ne bode še rešila, vsaj v tem zasedanji ne, ker treba je vsestranskega pretresovanja tega vprašanja, ako se hočejo varovati splošni državni interesi. Posl. Schlesinger odločno ugovarja vpeljavi zlate denarne vrednosti, ter je vnet za papirnati denar kot narodni denar. Najprej naj se državni dolgovi amortizujejo in potlej naj se prične še-le z regulovanjem valute. Razprava na to preneha. V državni dvorni sod voli se mej 11 člani tudi dr. vitez Tonkli v Gorici. Prošnja zadrskega sodišča, da naj se mu dovoli, da sme zaradi prestopka proti varnosti časti začeti sodno postopati proti posl. Biankiniju, odstopi se imunitetnemu odseku.

V seji dne 23. maja nadaljevala se je razprava o valutnih predlogah. Posl. Plener v imenu svojih somišljenikov izjavlja, da ni principijelno proti uravnavi valute in da je njegova stranka vedno zagovarjala ureditev avstrijskega denarstva, da pa si pridržuje pravico kritikovati predloge in pozneje staviti različne preminjevalne nasvete. Posl. Jax pravi, da ni prepričan o potrebi, uvesti zlato valuto, priznava, da ima finančni minister resno voljo izvršiti reformo valute, da se pa v nekaterih točkah ne more ž njim strinjati. Posl. Schneider je odločno proti predlogi rekoč: doslej dobivali smo za svoj goldinar v inozemstvu skoro 100 kr., če se vpelje pa zlata valuta, jih bodemo dobivali samo 84. Posl. Lueger pravi da sovražniki Avstrije nam hočejo usiliti zlato valuto. Ogerska hoče zlate valute, ta je pa naša sovražnica Govornik razpravlja dalje vprašanje, komu da bi bila zlata valuta po volji Kmetovalec in fabrikant nista za njo in le spekulantje poganjajo se za-njo. Če se vpelje zlata veljava, se bode primerilo, da bode finančni minister prišel v zadrego in ž njim vsi narodi, kajti kupiti bo treba zlata, to bode pa izpraznilo blagajnice. Poslancev dolžnost je zastopati za blaginjo ljudstva ne pa delovati za žide Govornik šibal je prav sarkastično vse organe, ki se poganjajo za vpeljavo zlate valute in donelo mu je odobravanje od njegovih somišljenikov. Posl. Biankini dokazuje, da se vlada na hrvatski narod prav nič ne ozira, četudi je ta doprinesel že veliko žrtev za državo. Napisi na denarjih morali bi biti sestavljeni v vseh avstrijskih jezikih. Sicer je govornik zoper predloge.

V seji dne 24. t. m. govoril je nemško-liberalni poslanec Neuwirth odločno proti vladnim predlogam. Govorniku zde se vladne predloge slabe in nevarne, ker njih vspeh ni zagotovljen niti znanstveno niti po izkušnji. Tudi glede nabave zlata za 312. oziroma 183 milijonov se nič gotovega ne ve, ali ga bode dobiti ali ne. Sploh zdi se mu vladna predloga umetno narejena in ne po potrebah urejena. Govornik konča z izjavo, da se bode odpovedal mandatu, če bi ne bil govoril v smislu svojih volilcev. Poslanec grof Fries je za predlogo ker zaupa finančnemu ministru. Posl. Kaizl izjavlja v imenu mladočeškega kluba, da bodo glasovali proti predlogam, ker so slabe in nevarne in zato ker vladi ne morejo dati zaupnice. Finančni minister dr. Steinbach odgovarja Neuwirthu in hoče njegove trditve ovreči, kar se mu pa nič kaj ne posreči. Razprava se na to prekine. — Posl. Spinčič interpeluje vlado, je-li razveljavila nezakoniti ukrep deželnega odbora isterskega, da ni odgovarjati na interpelacije, stavljene v hrvatskem jeziku in je-li v tem poročala na Najvišjem mestu. Posl. Klun interpeluje deželnobrambnega ministra zaradi naredbe, s katero se je pri Celovškem pešpolku št. 7. odpravila slovenščina kot drugi polkovni jezik.

Hrvatsko. — Volitve se začno 29. t. m. in bodo v petih dneh končane. Vlada je za nalašč razpisala volitve tako hitro, da opozicija ne bode mogla razviti agitacije. Pred razpisom volitev se pa opoziciji shodi niso dovoljevali. Ker se volitvena svoboda krati, je zmerna opozicija sklenila, da se volitve ne udeleži. Volilna borba se bode bila torej le mej vladno in stranko prava. Srbi bodo pri volitvah najbrž podpirali vladno stranko, ker s Starčevičevci iz raznih političnih ozirov hoditi ne morejo.

*

Ogersko. — Dne 28. t. m. pride na Dunaj deputacija ogerskih Rumunov, da predloži vladarju svoje pritožbe. Deputacija bode štela tisoč osob. Madjari si prizadevajo, da bi preprečili vsprejem te deputacije pri dvoru, ker se bojé, da bi vladar ne izvedel, kako zatirajo nemadjarske narodnosti.

Češko. — Na Češkem Mladočehi sklicujejo shode, na katerih opravičujejo svojo politiko in zlasti obirajo Staročehe. Jezi jih, da iz naroda prihajajo glasi, da bi se vse stranke zjedinile. Mladočehi pa nečejo nobene sprave, temveč hoté nasprotne stranke uničiti.

Bukovina je dobila novega predsednika Kraussa, ki je dosedaj bil policijski predsednik na Dunaji. Deželni glavar pa še ni imenovan. Toliko je gotovo, da prejšnji deželni glavar baron Vasilko ne bode imenovan. Vlada bode baje tudi vplivala, da v deželni odbor pride jeden Rusin.

Italija. — Novo ministerstvo pri svojem nastopu v zbornici menda ne bode razvilo svojega programa temveč, razložilo v kakem denarnem in gospodarskem stanji, da je pri njihovem nastopu država. Pozneje pa, ko bodo stvari bolj urejene bode ministerski predsednik Giolitti razvil svoj program. — Vest, da bi nova vlada nameravala napraviti nove davke ni utemeljena. — Nemškim listom ni nič po volji okoliščina, da je zaradi vojnih stroškov prišlo do ravno minole ministerske krize in izjavlja se vse vprek bojazen, da Italija svojih dolžnostij kot trozveznica ne bode mogla spolnovati. Od druge strani posebno od Bismarkove stranke se pa svari vsak pritisk na Italijo, da bi ta morala samo zaradi trodržavne zveze napenjati svoje vojne sile.

Francija. — Binkoštne praznike prirede, francoska telovadna društva veliko slavnost v mestu Nancy. Slavnost počastil bode tudi republikanski predsednik Carnot. Ker so pa francoski telovadci poslali vabila k tej slavnosti vsem narodom le Nemcem ne in ker leži mesto Nancy blizu francosko-nemške meje izcimili so Nemci iz te slavnosti veliko demonstracijo, ki se ima vršiti proti Nemčiji in začeli so po vseh svojih glasilih nezaslišano ruvati proti Francozom. Slavnosti vdeleži se tudi nekaj čeških telovadcev. — Pravosodni minister je predložil zbornici načrt zakona, s katerim se imajo poostriti nekatere določbe tiskovnega zakona. Časopisi, v katerih se bode hujskalo k umoru, tatvinam, ropu, požiganju ali proti varnosti države, bodo se konfiskovali, uredniki pa potegnili v preiskovalni zapor in se bodo kaznovali z ječo do treh mesecev in denarno globo od 100 do 3000 frankov. Vsega tega dosedaj ni bilo. Radikalni listi se temu odločno upirajo. Splošno mnenje je, da se načrt zakona ne bode nespremenjen vzprejel. — Anarhistični čini se še zmirom pojavljajo. Te dni prišla je policija na sled groznemu dejanju, ki bi bil provzročil več strahu in škode, kakor vsi prejšnji atentati. Neki Pariški kanal napolnjen bil je z dinamitom in zahvaliti se je le policiji, ki je zadevi prišla na sled in okornosti zločinca, da se ni zgodila strašna eksplozija.

Rusija. — Ruski car došel je s svojo družino te dni v Kodanj, da se udeleži zlate poroke svojega tasta kralja danskega. — Lakota pustila je v Rusiji strašne nasledke. Več kakor polovica vprežne živine posebno konj je poginilo in še ti kar jih je ostalo, so komaj sposobni za delo. Predno ne bo novine boriti se bodo imeli po nekaterih krajih še zelo za življenje.

Srbija. — Regenta Jovana Rističa zapustili so vsi pristaši in zdaj je popolnoma osamljen. Celo njegovo glasilo „Srpska Nezavisnost“ moralo je zaradi nedostatne podpore prenehati izhajati. Podporniki lista in pristaši njegovi prestopili so vsi v nasprotni tabor Avakumovičev. To je posledica Rističevega rovanja proti kraljici Nataliji. Sedaj išče Ristič zavetja in pomoči pri Pašičevi vladni radikalni stranki, toda tudi tu ne bode dobro došel in radikalci gledali bodo le na to, da si bodo izkoristili njegovo moč in veljavo, katero še ima, potem mu bodo pa rekli „Z Bogom“.

Bolgarija. — Dan 23. maja kot narodni praznik sv. Cirila in Metoda aposteljnov bolgarskega naroda, praznoval se je letos posebno slovesno. V Plovdivu, kjer je aposteljnoma posvečena tudi ena cerkev, bil je ta dan posebno veličasten. Svečanostij v Sofiji vdeležili so se vsi ministri, drugi dostojanstveniki in vsa šolska mladež. Metropolit sofijski imel je slovesno službo božjo. Ravnatelj Stojanov in neki dijak proslavjala sta v govorih velike zasluge, katere sta si stekla sv. brata za bolgarski narod. Tudi vojaštvo bilo je pri slavnosti navzoče. Po teh dopoldanskih svečanostih bile so popoludne velike vrtne in ljudske veselice, na večer bila je bakljada po mestu. Mesto je vse v zastavah in posebno okrašeno je poslopje sobranja.

Obrtnija.

Nekaj o lesnih namakah.

(Holzbeizen.)

Mizar rabi lesne namake iz treh vzrokov, namreč 1) da daje svojemu lesu kako poljubno, če tudi ne v prirodi se nahajajočo barvo, 2) da cenim domačim lesovom napravi lice dragih, tujezemskih lesov in 3) da naredi gladkemu lesu površje marogasto in plamenasto in tako povzdigne njegovo lepoto. V vseh teh slučajih je v prvi vrsti važna n a m a k a ali barvilna tekočina, s katero napojimo dotični les. Namako rabimo gorko ali pa mrzlo, časih položimo tudi les vanjo in ga kuhamo v njej. Les treba vselej s strguljo osnažiti, potem namočiti ín še le pozneje s plovcem (Bimstein) ogladiti. Pri gladenji se pokaže tam pa tam prvotni les, ker se namaka ni dovolj globoko vjedla; zato treba vselej še jedenkrat ali dvakrat namočiti. Nekateri mizarji gladijo z gorko namako namesto z oljem, kar pa ni tolikega priporočila vredno, ker je konečni blesk vedno slabši, nego če brusimo z oljem.

Namaka ne gre posebno globoko ter pobarva lesu samó površino. Tudi so razni lesovi zelo različni glede svojih lastnostij pri namakanji. Vsak les ne sprejme iste namake in se ne more ž njo jednako lepo in trpežno pobarvati. Vzrok temu je razna starost lesa, manjša ali večja gostota, razna kemiška sestava in različna zgradba posamičnih delov. Zato ne smemo pričakovati, da bi se nam posrečilo razne lesove z isto namako in istim postopanjem jednako pobarvati; sploh ni mogoče, za vse slučaje podati vedno veljavnih predpisov, marveč delavec mora z nekim posebnim čutom preudariti in vedeti, kako močna naj bode namaka, katere tvarine je treba več ali manj vzeti, kolikrat naj les zaporedoma namoči itd. Tudi je treba les previdno izbrati. Da posnemamo dragocen tujezemski les, ni še dovolj, ako zadenemo le njegovo barvo, temveč za podlago ji tudi moramo vzeti les, ki ima z dotičnim tujim lesom kolikor mogoče jednako sestavo, posebno, kar se tiče letnic in zrcal. Popolnoma jednakomerno se navadno le taki lesovi, ki imajo fino, jednakomerno sestavo in le mala zrcala. V tem oziru je

izvrsten hrušev, lipov, brezov in javorjev les, bukev pa ni za raba, ker ima prevelika zrcala.

Če je le mogoče, naj les pred namakanjem leži ali pa stoji 1 do 2 dni v zakurjenem prostoru, da se mu površje dobro posuši. Tedaj se namaka dokaj bolje vjé v les, nego če mu je površina mokrotna. Mrzle namake naredé večinoma milejše, svetlejše, a tudi bolj minljive barve, vroče pa provzročijo nasičene in trpežne tone.

V nastopnem hočemo opisati in navesti najnavadnejše namake, katere lahko vsak s priprostimi sredstvi in brez posebnega znanja kemiške vede izvrši. Uporaba je večinoma lahka, razumljiva in zanesljiva. Treba se je natančno držati recepta in vspeh gotovo ne izostane.

1.) Črne barve. a) Črna namaka, s katero se večinoma hrušev, lipov ali pa tudi javorjev les napaja, je v svoji sestavi zelo podobna navadnemu črnilu. Osem delov plave prožiljke (Blauholz) treba v 290 delih vode kuhati jedno uro; v odliti tekočini se potem tudi jedno uro kuha 32 delov alepških šišk; kolikor se pri kuhanji vode izpuhtí, jo treba zmiraj doliti, da ostane tekočina v isti večini v lonci. Precejeni tekočini pridenemo 8 delov železnega vitrijola in 1 del kristalizovanega zelenega volka (Grünspan). V to raztopino denemo les, dokler je še vroča in ga pustimo v njej več dnij. Ako so predmeti večji, jih namočimo z opisano raztopino s pomočjo gobe ali pa primernega čopiča. b) Drug, tudi prav dober recept za črno namako je nastopni: Plavo prožiljko kuhaj, prideni ji nekaj goluna, namaži z vročo tekočino dotični les večkrat, konečno pa ga prevleči še z jesihovokislo železno namako, katero dobiš, ako pustiš dober jesih dalj časa stati na rujnatih železnih opilkih (prodajajo pa jo tudi kemijske tvrdke.) c) Izvrstna, cena in priprosta je tudi naslednja črna namaka: Stolči in zdrobi 8 delov plave prožiljke, ter jih polij s 512 deli vrele vode. Ko se je izleček razstopil, prideni 1 del rumenega, kromovokislega kalija (chromsaueres Kali) in parkrat dobro premešaj. Ta tekočina se dolgo drži, rabi se mrzla in les se 3 do 4krat ž njo napoji. Po polituri se jako lepo sveti. d) Hrastov les se lepo počrni, če ga položimo za 2—3 dni v močno golunovo raztopino, potem pomažemo z raztopino plave prožiljke v vreli vodi, kateri smo pridjali nekoliko modrilnega karmina (Indigocarmin) in ko se je posušil, zdrgnemo z raztopino zelenega volka v močnem jesihu. Če ni prvič dovolj črn, ponavljamo po potrebi namazanje s plavim lesom in zelenim volkom. e) Les se namoči z raztopino solnokislega anilina (Salzsaures Anilin) in bakrenega klorida. Ko se posuši, se takoj pomaže z raztopino kromovokislega kalija. V kratkem postane živo črn. Čim bolj je na svetlobi, tem lepše se črni. To namako smo uže priporočali svojim čitateljem.

(Dalje sledi.)

Mestna kurjava.

Tudi v Evropi začeli so posnemati velikanske ameriške skupne mestne kurjave. Evropski inženirji so se začeli resno pečati z vprašanjem, kako bi se po večjih evropskih mestih vpeljale take kurilne naprave. Vsi se strinjajo v tem, da bode težko izpeljati pod zemljo cevi za gorko vodo, paro in gorki plin, ko je že vse prekrižano s kanali, vodnimi in svetilno-plinimi cevmi, ter električnimi vodili.

Da se pa vse to da izpeljati, pokazal je neki inženir v Aahenu. Za skupino kacih 20 hiš je zgradil skupno kurjavo. Na prostori mej temi hišami je postavil parni kotel. Par, ki se dela, goni parni stroj, kateri proizvaja elektriko in tako skrbi za razsvetljavo. V hišah ni nobenih kurilnih naprav izimši kuhinje. Ker se s parom lahko kuha, z plinovim plamenom pa lahko peče, v teh hišah, ne potrebujejo premoga. Cevi niso široke. Ker niso cevi posebno dolge, se gorkote le malo izgubi.

Vsako teh 20 hiš ima štiri stanovanja po štiri sobe. Pri največjem mrazu porabi se na dan 1900 *kg* para. Vsako stanovanje potrebuje 3 električne luči po 16 sveč svetlobe, torej se porabi za 240 sveč svetlobe, za kar je treba 700 *kg* para. Pri hudem mrazu parni stroj ne daje dovolj para, in je treba naravnost iz parnega kotla napeljati par v gorkotovod. Po letu pa več para morajo izpustiti, ne da bi kaj koristil.

To je slaba stran te naprave, ali se jej nekoliko pride v okom z nabiralnikom za elektriko. Ko se upelje splošno ta umetna kurjava, po mestih ne bode ljudij več tako nadlegoval dim. Taka umetna kurjava stane 25 vinarjev ali 15 kr. za jedno sobo slednji dan, vsaka električna svetilnica pa stane vsako uro 2·5 vinarjev, ali 1 $^1/_2$ krajcar vsako uro. Če pa nečemo kake sobe kuriti, je pa narejena posebna naprava, da se pristop gorke pare zapre. Ta prvi poskus je tako vspešen, da smemo pričakovati, da tudi v drugih mestih začnejo poskušati vvajati skupno kurjavo.

Obrtnijske raznoterosti.

Varenje z električnim tokom. V novejšem času so jeli variti kovine s pomočjo močnih električnih tokov, kar je za razne industrije velikega pomena. Tako je tudi mogoče raztrgane trakovne žage zvariti z elektriko. Konca se opilita, pritisneta jeden k drugemu in tedaj se skoz nje spusti močen električni tok. Kmalu se toliko ogrejeta, da se začneta topiti in varenje je v par minutah dovršeno. V Ameriki na tak način celo zobé vstavljajo žagam. Žago le treba zvezati z jednim polom električnega vira, zob pa z drugim. Robovi se stopé in zob se prime žage.

Dober lim se ne sme nikdar kuhati v pravem pomenu besede. Vrel lim dokaj manj drži, nego oni, ki je pravilno segret. Lim naj postane na ognji vroč, a kuhati se ne sme. Ako rabimo lim pri lesovih, ki stoje v mokrotni vlagi, ga namočimo najprej v jesihu, potem mu pridenemo nekoliko dvojnokislega kromovega kalija (Doppelchromsaures Kali) in konečno vse segrejemo. Tak lim drži izvrstno celo v vodi. Raje se pretrga les, nego da bi lim spustil.

Tapete lahko z vodo umijemo, ako jih poprej na nastopni način prepariramo. Dva dela boraksa in 2 dela šelaka raztopimo v 24 delih vode, raztopino precedimo skozi fino cunjo in ž njo namažemo tapete. Ko se posušé, jih s krtačo zlikamo. Take tapete smemo z vodo zmivati, ne da bi šla barva od njih.

Kmetijstvo.

Pijoktanin (pyoktanin), zdravilo proti živinski bolezni na parkljih in gobci.

Profesor dr. Stilling v Strassburgu je iznašel novo zdravilo za živinsko kužno bolezen na gobci in na parkljih. Prusko poljedelsko ministerstvo je bilo zaukazalo to sredstvo poskušati in o teh poskusih je sporočil okrožni zdravnik v Vratislavi dr. Mehrdorf ministerstvu. Po tem poročilu pijoktanin prekosi vsa dosedanja zdravila proti tej bolezni.

Če se to zdravilo pravočasno in umno rabi, ne bode nobeno živinče poginilo za to boleznijo. Bolne živali tudi ne bodo dosti shujšale. Krave, bodo malo časa imele manj mleka. Vprežna živina se da kmalu zopet rabiti na polji za delo. Bolezen sploh ni tako huda, kakor bi bila, ko bi se s tem zdravilom ne zdravila.

Jeden del pijoktanina raztopi v 1000 delih vode in spiraj s to tekočino tako dolgo vse bolne dele, da postanejo višnjevi. Pazi na to, da zdravilo pride dobro v dotiko z bolnimi deli. Zatorej naj se z gnojnih delov na parkljih roženina (parkljovina) poprej lepo odstrani, potem naj se pa s tem zdravilom s čopičem namažejo. V gobec naj se pa bolni živini dvakrat na dan z srednje veliko brizgljo brizglja to zdravilo.

Mehrdorf je to zdravilo skušal pri 1261 govedih, 28 prašičih in 4 kozah in pri vseh je dosegel ugodne vspehe. On pravi, da v svoji dvajsetletni praksi ni videl zdravila, ki bi tako pomagalo, kakor to.

Pijoktanin pripada k analinskim snovim. Nekatere te snovi pa ne pomagajo pri tej bolezni, ali so celo strupene, za to je pa treba gledati, da se dobi pristno sredstvo.

Kmetijske raznoterosti.

Snet pri žitu. Škropljenje semenskega žita z žvepljeno kislino ne prežene sneti, temveč le žitu škoduje. Tudi z raztopljino zelene galice se dosedaj niso dosegli nobeni vspehi. Pač pa pomaga, če se žito, predno se seje, moči kake pol ure v vodi, v kateri se je razstopilo nekaj modre galice.

Napajanje konj. Postana voda je boljši za konje nego sveža. Konji se pri taki vodi ne prehladé Samo na potu, kjer konji gredó brž naprej, se jim more dati sveže vode, če postane ni dobiti. Konji se tudi ne smejo napajati, dokler so preveč potni.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

255.

Osodni nesporazumki. Smrt.

Bilo je 15. maja; dva dni je že prodirala karavana proti srcu afriške celine, in težave so postajale vse večje, kakor tudi muke in žrtve, katere so zadevale sleharnega. Ko sta tega dne Shaw in Farquhar prišla k obedu, moglo se jima je na obrazu brati, da bi se rada prepirala; ni jeden ni drugi ni odgovoril na pozdrav Stanley-ev, tudi pogledala mu nista naravnost v oči. Načelnik se ni zmenil za vse to, in povabil ja je naj sedeta. Koj na to je črni sluga prinesel jedi. Imeli so četvrt pečene koze, jetra, šest ptičev, močnato jed in kavo, gotovo gosposk obed za vsakega, kateri ima samo pojma o potniškem življenji v osrednjej Afriki. „Izvolite si odrezati pečenke," veli Stanley Shawu.

„To meso da je pečenka! Za pse!" zavpije ta z največjo brezobraznostjo.

„Kaj pravite?"

„Pravim, da je sramota, prava sramota, kakor postopate z nama. Gospod vi me hočete ubiti, toliko mi napravljate truda. Mislila sva, da bodeva imela oslov in služabnikov, pa moram peš hoditi po solncu. Raje bi šel v pekel, kakor s to prekleto ekspedicijo! Vrag vzemi vse, ki hodijo ž njo! Gospod, to pravim."

Stanley se je znal premagovati, zato je odgovoril mirno: „Poslušajte me, Shaw, pa tudi vi Farquhar. Oba sta imela oslov, kateri so vaju nosili, dokler niso pocepali. Služabnikov vama tudi ne manjka, nosijo vama prtljago, razpenjajo vama šatore, kuhajo i. t. d. Oslov sedaj nimamo, to je res hudo, ali to najhuje mene peče. In ko sami dobro veste, pri čem da smo, osmelujete se tožiti, da morate peš hoditi. Spozabljate se tako, da me psujete za mojo mizo. Ali ne vesta, da sta tu moja služabnika? Jaz nisem vajin drug."

„Vraga . . . ."

Preden je še katero zinil, valjal se je Shaw po tleh. „Ali je dovelj, kaj?" popraša Stanley.

„Gospod," odgovori Shaw in se pobere, „najbolje bode, če se vrnem. Izpustite me."

„Zakaj ne!" in Stanley pokliče Bombay-a. „Ta gospod more oditi. Zložite mu šotor, prinesite njegovo orožje, in potem ga odvedite dve sto metrov od tabora, od koder naj gre s svojo prtljago kamor hoče." Na to se obrne k Shawu: „Idite, gospod, vi ste sedaj sami svoji."

Farquharu pa razloži Stanley, da hoče pospešiti svojo pot, in nič se zadrževati v pustih krajih. Ako ga pa le noče spremljati radi utrujenosti in bolehnosti, stori najpametnejše, če ostane na kakem mirnem kraji pod varstvom dotičnega domačega glavarja toliko časa, da pride mimo karavana arabska, katerej naj se pridruži, da dospe na morsko obalo. Na to dojde zopet Bombay in reče Stanley-u, da bi Shaw rad govoril ž njim. Stanley dovoli. Shaw dojde ves skesan in potrt ter prosi odpuščenja, ob enem slovesno zatrjuje Stanley-u, da odslej ekspedicija ne bode imela udanejšega služabnika od njega.

Stanley mu podá roko. „Rojak, pozabiva kar je bilo. Ni hiše brez svaje. Odpuščam vam vse, prav res, vse.“

Na večer tistega dne, ko je Stanley že dremal, zasliši se strel, krogla prileti v njegov šotor in udari nekoliko palcev od njegove postelje. Stanley pograbi revolver in skoči iz šotora. „Kdo je streljal?“ vpraša stražo

„Beli človek ondi-le.“

Stanley nažge svečo in gré v šotor svojega nasprotnika. Shaw, ali ste vi streljali?“

Nobenega odgovora. Shaw kakor da spi in smrči zraven. Stanley zopet popraša in potrese Shawa.

„Jaz?“ pravi in se dela, kakor da se je prebudil. „Jaz ne, jaz sem spal.“

Stanley je že hotel oditi, kar opazi puško Shawovo. Prime jo, cev je bila topla, porine prst vánjo in ko ga pogleda, bil je črn. „Kaj je to?“ veli Shawu. „Ljudje trdijo, da ste vi streljali, kaj?“

„Oh!... da. Spominjam se... Sanjalo se mi je, da se je tat plazil tu okoli vrat, pa sem puhnil za njim, to je. No pa kaj za to, ali je to kaj hudega, napačnega? I kaj pa je?“

„Nič,“ odgovori Stanley. „Da se ognete sleharnej sumnji, svetujem vam, ne streljajte več v moj šotor, tudi neblizu mene, ker bi utegnil biti ranjen, a posledice bi bile zle za vas. Lahko noč.“ In nič več ni vzel v misel tega dogodka.

Nekoliko dni pozneje pa je moral Stanley se ločiti od Farquahara, ki je bil ves bolan in zdelan, s kratka, nesposoben, da ide dalje. Ostavil ga je v nekej vasi pokrajine Mpwapwa, kjer je zrak čist in zdrav in kjer je bolnik mogel počakati karavane, da se odpravi na obalo. Ali ko so se pomenkovali, kateri črnec naj ostane pri bolniku, nobeden ni hotel, vsak se je branil; Tarquhar namreč jo tako okrutno postopal s črnci, da se sedaj ni smilil nobenemu.

Stanley je moral upotrebiti ves svoj ugled, in zapovedal je, da kuhar Jakob ostane pri belci, dokler se pozdravi. Tudi mu je ostavil dovelj živil vsake vrste. No vsa skrb in ves trud je bil zastonj. Nekoliko mesecev pozneje je izvedel Stanley da je Tarquhar že umrl, kar ga ni iznenadilo. „Pijanci in razuzdanci ne morejo živeti v Osrednjej Afriki,“ rekel je Livingstone.

Kar se tiče Shawa, vlekel ga je Stanley seboj do Taboraha, ali službe ni imel nikake več. Tu pa je Shaw po vsej sili nastojal, da se vrne. Stanley ga je prosil in rotil, naj ne stori tega, dokazoval mu je, da se to pravi riniti v gotovo smrt. In res je nesrečnik umrl kmalu potem, ko je bil zapustil svojega načelnika.

Poučni in zabavni drobiž.

Jetika v Budimpešti. Prof. dr. pl. Fodor je konstatoval, da so zdravstvene razmere v Budimpešti najneugodnejše izmej vseh velicih mest. Na 100.000 prebivalcev umrje jih 600 na leto za jetiko, v Londonu pa le 180. V vseh druzih mestih se zdravstveno stanje boljša vsled večje skrbi za zdravstvo, le v Budimpešti ne. Omenjeni doktor misli, da bi se moralo bolj gledati na snaženje ulic

Ameriške najdbe. Inženirja Ochoa in Baez našla sta v Caolcomanu staromehiško mumijo. Zanimivo najdbo sta razstavila v mehikanskem muzeji. Dr. med. Ballot je našel v Mehiki star napis mehijskih Indijanov. Iz tega napisa sledi, da so ti Indijani že poznali bacilsko teorijo. Dotično mesto tega napisa se glasi: „Če kuhaš rumeno korenino rastline kolobše in odlivek piješ, uničiš živalice, katere proizvaja telo samo, ki so pa tako majhne, da jih ne vidiš.“ Stari Indijanci so torej že vedeli, da te živalice prouzročujejo razne bolezni.

Podzemeljsko mesto. Blizu Kerhija v Buhari našli so vhod k nekemu staremu podzemeljskemu mestu. Po najdenih novcih soditi, je to mesto še izza časa sasanidske države. To pa ni kako zasuto mesto, temveč je nalašč zidano v podzemeljskih votlinah. Na več kilometrov daleč vodijo razni hodniki. Nekatere hiše so celo po tri nadstropja. V tem podzemeljskem mestu se je menda neki star civilizovani narod skrival pred barbarskimi sosedi

Novice.

— **Presvetli cesar** je podaril za notranjo opravo župnijske cerkve v Beli Cerkvi 100 gld

— **Osebne vesti.** Višji štabni zdravnik g. dr. V. Tonner, ki je služboval pred nekaj leti tudi v Ljubljani, je upokojen in odlikovan z redom železne krone tretjega razreda. Premeščeni so okrajni sodni pristavi: g. Jožef Senčar iz Senožeč v Žužemberk, g. Henrik Frankovič iz Kostanjevice v Velike Lašiče, službeno odkazan k okrožnemu sodišču v Novem mestu, g. dr. Ed. Volčič iz Žužemberka v Krško in g. K. Grebenc iz Črnomlja v Kostanjevico. Okrajnima sodnima pristavoma sta imenovana avskultanta g. R. Perše za Senožeče in g. Ivan Pogačnik za Črnomelj. — Deželnega sodišča svetnik gosp. Bogdan Trnovec, dosedanji voditelj deleg. okrajnega sodišča v Trstu, premeščen je k dež. sodišču istotam. Na njegovo mesto pride dež. sodišča svetnik g. grof Dandini.

— **Občinske volitve.** V Velikem Gabru v litijskem okraji izvoljen je županom g. Anton Lavrih iz Žubine, odbornikoma pa gg. Ig. Smole in Fr. Stepec iz Žubine. — V Gorenjem gradu izvoljen je županom g. Iv. Hren, za svetovalca pa gg. dr. Iv. Šlander in Fran Pintar. — V Ambrusu v Novomeškem okraji voljen je županom g. Fr. Škufca iz Primče vasi, odbornikom pa gg. Peter Sadar iz Malega Globokega, Jož. Muhič iz Višnjega, Jern. Muhič iz Ambrusa in Fr. Gregorič iz Bregovega Dola.

— **Dolenjska železnica.** V ponedeljek pričela se je graditev dolenjskih železnic na celi progi. V Velikih Lašičah je po blagoslovu g. župnika Lovro Gerjola prijel gosp. c. kr. sodnik Daniel Šuflaj v navzočnosti vseh dostojanstvenikov in mnogobrojnega občinstva mej petjem in pokanjem topičev za okrašeno lopato in je tako slovesno otvoril graditev dolenjskih železnic.

— **Nova deželna bolnica kranjska** se ne bode torej gradila za šišenskim kolodvorom, kakor je bilo s prva določeno, ampak za Št. Petersko cerkvijo ob Ljubljanici. Deželni odbor se je z knezoškofijskim konzistorijem čegar lastnina je ondi svet, že pogodil za novo stavbišče, ki obsega 12 oral. Graditi pričelo se bode še to poletje.

— **Občni zbor «Dramatičnega Društva v Ljubljani»** v soboto zvečer bil je dobro obiskan. Udeležilo se ga je okolu 40 članov. V odbor bili so po živahnem volilnem gibanji voljeni gg.: dr. Ivan Tavčar (predsednik), dr. vitez Karol Bleiweis, Fran Drenik, dr. Val. Krisper, dr. Lovro Požar, Simon Rutar, dr. Jos Stare, Iv. Šubic in Anton Trstenjak

— **Porotne obravnave** pri ljubljanskem sodišči prično se 30. t. m. Dne 2. junija pride na vrsto Karol Cvajer, obtožen roparskega umora nad agentom V. Stedryjem. Obravnava trajala bo kake tri dni in bo vstop k njej dovoljen le proti vstopnici.

— **Poštno poslopje v Ljubljani.** Pretečeni teden mudil se je v Ljubljani dvorni svetnik Koch pl. Langentreu in se z mestnim županom in predsednikom kranjske hranilnice pogovarjal o stavbišči konečne zgradbe poštnega poslopja. V ta namen premeril se je Koslerjev vrt v Knafelnovih ulicah in poslopje, v katerem je sedaj pošta.

— **Novo bralno društvo.** V Ponikvi na Spod. Štajarskem osnovalo se je v nedeljo novo bralno društvo.

— **Umrla je v Celovci** Marija Einspieler sestra pokojnega Andr. Einspielerja. Pokojnica bila je stara 78 let in je skozi 48 let svojemu bratu gospodinjila.

— **„Slavčeva“ veselica v korist „Narodnemu domu“**, ki je bila v nedeljo dne 22. t. m. na Koslerjevem vrtu, zvršila se je prav lepo in dostojno. Udeležba bila je mnogobrojna. Čistega prebitka bo nad 100 gld.

— **Umrl je** pretečeno soboto v Mariboru baron Herman Gödel-Lannoy, bivši podpredsednik državnega zbora in namestnik štajarskega deželnega glavarja. Pokojnik bil je star 71 let in je bil l. 1879 v kmečkih občinah mariborske okolice izvoljen kot slovenski poslanec v državni in deželni zbor.

— **Gad pičil** je dne 19. t. m. železniškega čuvaja Stojkoviča pri Borovnici, ko je čistil železniško progo. — Istega dne pičil je gad tudi v borovniški okolici mlado deklico. Sploh se čuje, da je letos povsod prav dosti gadov.

— **Poljedelsko ministerstvo** imenovalo je deželnega glavarja g. O. Detela predsednikom komisije za pogozdovanje Krasa.

— **Visoka starost.** V Komendi umil je te dni krojač Jurij Mejač v visoki starosti 92 let.

— **Komisijni vlak** vozil je v ponedeljek preko Ljubljane; naloga vlaka je bila poskusiti vse mostove na progi Dunaj-Trst.

— **Shod katehetov.** Dne 24. in 25. avgusta t. l. vršil se bode v Zagrebu shod katehetov. Želeti je, da bi se tega shoda udeležili tudi slovenski katehetje.

— **V odbor «Pisateljskega društva»** so bili izvoljeni: Predsednikom g dr. Jož. Vošnjak; odborniki pa gg. Viktor Bežek, Anton Funtek, Fran Levec, Fran Orožen, Rajko Perušek in Simon Rutar.

— **Delitev Kalistrovih premij** živinorejcem slavinske župnije za dveletne telice vršilo se je 18. t. m. in sta dobila: I. Bole iz Koč 30 gld., Mat. Penko iz Gradca 15 gld. Osem jih je pa dobilo po 7 gld. 50 kr.

— **V Novem mestu** vršile bodo se v kratkem občinske volitve. Pešcica ondotnih Nemcev (?) hoče na vsak način zopet priti do veljave. Upati je pač, da bodo zavedeni Novomeščani na dan volitve pokazali, da je Novomesto slovensko mesto.

— **Davica** razsaja močno v Novi Oselici. Od Svečnice pomrlo je že blizu 50 oseb za to boleznijo.

— **Banka «Slavija»** imela je dne 15. t. m. svoj občni zbor. Iz letnega poročila, katero nam je priposlalo generalno ravnateljstvo tega uzorno slovanskega zavoda, posnemamo, da je dne 31. decembra 1891 banka „Slavija“ štela 228.472 članov, ki so imoli pri njej zavarovanega kapitala 227,260.237 gld. 64 kr. Zavarovalne premije uplačalo se jej 1,755 603 gld. 46 kr.; izplačala pa je svojim zavarovancem za škode in deleže vzajemno podedovanjskih društev 1,571.628 gld 68 kr. Same obresti, katere je banka prejela od plodonosne naložitve svojih fondov, znašale so 235.882 gld. 87 kr. in so se porabile za zopetno pomnožitev fondov, ki kljubu ogromnim izplačilom vlanskega leta iznašajo 5,479.788 gld. 90 kr. Rezervni fond za požarna zavarovanja iznaša 69 ½ % vseh letnih premij, pokojninski fond za uradnike pa 209.742 gld. 79 kr. V 23 letih svojega obstanka plačala je banka „Slavija“ za škode 20,012 991 gtd. 82 kr. Kako banka „Slavija“ napreduje vidi se iz tega, da leta 1869 ustanovljena z neznatno svotico 3000 gld, zavzema danes po velikosti svojih fondov drugo mesto mej 33 avstro-ogerskimi vzajemnimi zavarovalnicami. Razvidno je torej, da banka „Slavija“ zasluži popolno zaupanje in priporočati je, da Slovenci pridno podpirajo ta narodni zavod kajti tudi glede zavarovalstva ravna naj se vsak Slovenec po geslu: „Svoji k svojim“!

— **«Narodni dom» v Ljubljani.** Društvo za zgradbo „Narodnega Doma“ v Ljubljani ima v četrtek dne 2. junija t. l. ob 7. uri zvečer v novih čitalniških prostorih svoj letošnji občni zbor. Na zboru sklepalo se bode mej drugim tudi o nasvetu glede zgradbe društvenega poslopja.

— **«Rudeči križ.»** Dne 23. t m vršil se je redni občni zbor deželnega pomočnega društva rudečega križa za Kranjsko. Iz poročila je posneti, da je društvo štelo v pretečenem letu 3 častne in 207 rednih članov. Z l. 1892. pristopilo je društvu 48 novih članov. Dohodkov imelo je društvo 2473 gld. 76 kr., izdatkov pa 545 gld. 21 kr. Koncem l. 1891 znašalo je premoženje 9660 gld. 42 kr. v gotovini in 550 gld. v vrednostnih papirjih, premoženje se je torej pomnožilo za 1928 gld. 55 kr. Podružnic ima društvo 17 in so imele te 541 udov in 4246 gld. 28 ½ kr. premoženja v gotovini in 95 gld. v vrednostnih papirjih. Pri novi volitvi odbora volil se je predsednikom g. Emerik Mayer, I. podpredsednikom g. ces svetnik Ivan Murnik. II. podpredsednikom pa g. dr Friderik Keesbacher; Odbornikom volili so se: dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, dr. Emil Bock, Jakob Čik, Peter Grasseli, Gustav Habit, Vinc. Hübschmann, Hen. Sajic, Albin Ahčin, Fran Doberlet, Ferd. Mahr, Gabrijel Piccoli in dr. Jos. Stare.

— **Stara ladija.** Pri Benetkah zadeli so v dnu morja na veliko ladijo, o kateri pravijo, da je stara kakih 400 let.

— **Povodenj.** Velereki Missouri in Missisipi v Ameriki preplavila sta mnogo krajev in napravile veliko škode. Utonilo je tudi več ljudij

— **Državni dolg Avstrije** znaša 3.756,222.901 gld. Od l. 1890 se je dolg zmanjšal za nekaj milijooov.

Listnica vredništva.

Gosp. V. K. v Lj. Primavera je mehikansk les, precej trd, težek in lep razkolen. Barve je precej svitlo rujave, kakor naš hrast. Na prodaj je večinoma v štirioglatih brunih. Kubični meter stane 90 — 120 gold.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.